

דף תרגול: ארגז הכלים של הקורא/ת – מושגי יסוד בספרות

מהדורה למורה **רגיל**

מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר מושגי יסוד בניתוח סיפור: עלילה, מספר, דמות ואמצעים אמנותיים
- לזהות סוגות ספרותיות שונות: משל, בלדה, סיפור קצר, שיר, מחזה
- לתרגל יישום המושגים על דוגמאות מסוגות שונות

גרסה רגילה – כל הפריטים.

חלק א' – הבנה - סוגות ספרותיות

1. ב – משל
2. ב – שיר שמספר סיפור
3. ב – להיות מוצג על במה
4. ב – מיתולוגיה
5. ב – הדרך שבה מכירים את הדמות
6. ב – שיר כתוב בשורות ובתים, סיפור קצר בפרוזה

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. לא נכון – המספר הוא דמות ספרותית, לא בהכרח הסופר
2. נכון – עלילה היא מרכיב בסיסי בכל סיפור
3. נכון – זו תכונה מרכזית של הסוגה
4. לא נכון – יש גם שירה מודרנית ללא חרוז קבוע
5. נכון – דרך דיבור, מעשים ומראה אפשר ללמוד על דמות
6. לא נכון – בלדות הן לרוב קודרות וטרגיות

חלק ג' – השלמת מילים

1. עלילה
2. מספר
3. מוסר
4. בלדה
5. מחזה
6. אפיון

חלק ד' – התאמה - סוגה ומאפיין

1 – ב (מוסר השכל בסוף)
2 – ה (סיפור עצוב בשיר)
3 – ד (אלים וגיבורים)
4 – ג (מוצג על במה)
5 – א (סוף מפתיע לעיתים קרובות)

חלק ה' – סדר נכון - שלבי ניתוח סיפור

1. לקרוא את הסיפור בשלמותו
2. לזהות מי המספר ומה נקודת המבט שלו
3. למפות את שלבי העלילה
4. לשים לב לאפיון הדמויות
5. לזהות אמצעים אמנותיים ולהבין את תפקידם

חלק ו' – כתיבה - יישום הכלים

1. תשובה תלויה ביצירה - חשוב שהתלמיד יזהה נכון את סוג המספר (מספר-גיבור, מספר יודע-כל וכדומה)
2. יש לציין אמצעי (דימוי, חזרה וכו') ולהסביר מה הוא מוסיף להבנת הסיפור

כרטיס יציאה – מה לחפש

- עלילה = רצף האירועים בסיפור
- כל סוגה שהוזכרה (משל, בלדה, מיתולוגיה, סיפור קצר, שיר, מחזה) עם הסבר קצר
- מספר הוא מי שמספר את הסיפור, דמות היא מי שפועלת בתוכו

טיפים להפעלה:

- אפשר לפתוח את השיעור בדוגמה קצרה מכל סוגה כדי להמחיש את ההבדלים
- מומלץ לעבוד על חלק ההתאמה בזוגות לפני המעבר למשימת הכתיבה הפתוחה
- לתלמידים מתקשים אפשר לדלג על הפריטים המסומנים ולהתמקד במושגי היסוד בלבד

דף תרגול: ארגז הכלים של הקורא/ת – מושגי יסוד בספרות

דף התלמיד/ה רגיל

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בספרות אנחנו פוגשים סוגות שונות: משל, בלדה, מיתולוגיה, סיפור קצר, שיר ומחזה. כדי לקרוא כל אחת מהן לעומק צריך ארגז כלים של מושגים - עלילה, מספר, דמות ואמצעים אמנותיים.

1 חלק א' – הבנה - סוגות ספרותיות

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. איזו סוגה מסתיימת בדרך כלל במוסר השכל ברור?

א) בלדה ב) משל ג) מחזה ד) שיר

2. מהי בלדה?

א) ספר לימוד ב) שיר שמספר סיפור ג) רשימת מושגים ד) מילון מונחים

3. מחזה נכתב בעיקר כדי:

א) להיקרא בשקט לבד ב) להיות מוצג על במה ג) להילמד בעל פה ד) להיכתב בחרוזים בלבד

4. איזו סוגה קשורה לאלים ולגיבורים כמו אודיסאוס?

א) משל ב) מיתולוגיה ג) בלדה ד) סיפור קצר

5. מהו אפיון דמות?

א) שם הסיפור ב) הדרך שבה מכירים את הדמות ג) סוף הסיפור ד) מקום התרחשות

6. מה ההבדל העיקרי בין סיפור קצר לשיר?

א) אין הבדל ב) שיר כתוב בשורות ובתים, סיפור קצר בפרוזה ג) סיפור קצר תמיד עצוב ד) שיר תמיד ארוך יותר

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	המספר הוא תמיד הסופר עצמו	☐	☐
2	בכל סיפור יש עלילה - רצף אירועים	☐	☐
3	משל תמיד מלמד מוסר השכל	☐	☐
4	בכל שיר יש בתים וחרוזים	☐	☐
5	אפיון דמות יכול להיעשות גם דרך הדיבור שלה	☐	☐
6	בלדה היא תמיד סיפור שמח עם סוף טוב	☐	☐

3 חלק ג' – השלמת מילים

השלימו את המילה החסרה.

1. רצף האירועים בסיפור נקרא _____

2. מי שמספר לנו את הסיפור נקרא _____

3. הלקח שסיפור מלמד אותנו נקרא _____ השכל

4. שיר שמספר סיפור עצוב ומסתורי נקרא _____

5. יצירה שנכתבת כדי להיות מוצגת על במה נקראת _____

6. הדרך שבה אנחנו מכירים דמות נקראת _____

4 חלק ד' – התאמה – סוגה ומאפיין

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. משל	___	**א.** סוף מפתיע לעיתים קרובות
2. בלדה	___	**ב.** מוסר השכל בסוף
3. מיתולוגיה	___	**ג.** מוצג על במה
4. מחזה	___	**ד.** אלים וגיבורים
5. סיפור קצר	___	**ה.** סיפור עצוב בשיר

5 חלק ה' – סדר נכון – שלבי ניתוח סיפור

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	לשים לב לאפיון הדמויות
☐	לזהות אמצעים אמנותיים ולהבין את תפקידם
☐	לזהות מי המספר ומה נקודת המבט שלו
☐	לקרוא את הסיפור בשלמותו
☐	למפות את שלבי העלילה

6 חלק ו' – כתיבה – יישום הכלים

ענו בקצרה.

1. בחרו סיפור או שיר שקראתם לאחרונה וכתבו מי המספר בו

2. תנו דוגמה לאמצעי אמנותי אחד מסיפור שהכרתם והסבירו את תפקידו

כרטיס יציאה

מהי עלילה?

תנו דוגמה לסוגה ספרותית אחת שלמדנו עליה

מה ההבדל בין מספר לדמות?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀